

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**SPREMEMBE VIŠINE POKRITJA IN FINANCIRANJA
SISTEMOV ZA JAMSTVO VLOG ZARADI FINANČNE
KRIZE**

Ljubljana, avgust 2010

URŠKA SILA

IZJAVA

Študentka Urška Sila izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Marka Košaka, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 30.08. 2010

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV SISTEMOV ZA JAMSTVO BANČNIH VLOG.....	1
1.1 MEHANIZMI FINANCIRANJA SISTEMOV JAMSTVA	3
1.2 ZNESEK POKRITJA	3
2 UREDITEV SISTEMOV ZA JAMSTVO BANČNIH VLOG V EVROPSKI UNIJI	4
2.1 PRVA DIREKTIVA O JAMSTVIH ZA BANČNE VLOGE.....	4
2.2 POSTOPEK ZA REVIZIJO DIREKTIVE.....	5
3 SPREMEMBE ZARADI GLOBALNE FINANČNE KRIZE	7
3.1 ZASEDANJE FINANČNIH MINISTROV DRŽAV ČLANIC EU	7
3.2 RAVNANJA DRŽAV ČLANIC V OKTOBRU 2008.....	7
3.3 PREDLOG EVROPSKE KOMISIJE O SPREMEMBI DIREKTIVE.....	10
3.4 MNENJE EVROPSKE CENTRALNE BANKE O SPREMEMBI DIREKTIVE....	11
4 NOVA UREDITEV SISTEMOV ZA JAMSTVO BANČNIH VLOG V EVROPSKI UNIJI.....	11
4.1 NOVA DIREKTIVA O JAMSTVIH ZA BANČNE VLOGE	11
4.2 SPREMEMBI DIREKTIV 94/19/ES IN 2009/14/ES	12
4.3 GLAVNE ZNAČILNOSTI USPEŠNEGA SISTEMA ZA JAMSTVO VLOG	15
5 IDEJA O VSEEVROPSKEM SISTEMU ZAJAMČENIH VLOG.....	15
5.1 USKLADITEV NA PODROČJU ZNESKA POKRITJA IN MEHANIZMOV FINANCIRANJA	16
5.2 IZBOLJŠANJE SODELOVANJA IN KOORDINACIJE	17
SKLEP.....	17
LITERATURA IN VIRI	19

KAZALO SLIK

Slika 1: Ukrepi posameznih držav članic EU na področju jamstva	8
Slika 2: Mehanizmi financiranja v državah članicah EU	9

UVOD

Sistemi za jamstvo bančnih vlog predstavljajo pomemben element finančnih varnostnih mrež po svetu. Med posameznimi državami se razlikujejo glede na višino pokritja, mehanizme financiranja in pravila za izplačevanje vlagateljem, vsem pa je skupno to, da so namenjeni zaščititi vlagateljev in ohranjanju stabilnosti finančnega in bančnega sistema. Prvi sistemi jamstva so se pojavili v ZDA po nastopu velike depresije v 30. letih 20. stoletja, po svetu pa so bile sheme v večjem obsegu vzpostavljene v 60. in 70. letih. Kljub neprestanemu razvoju in njihovim dopolnitvam je svetovna finančna kriza 2007/2008 na tem področju pokazala na številne slabosti. Britanska banka Northern Rock je bila med prvimi žrtvami, saj so nezaupljivi vlagatelji v strahu pred izgubo svojih prihrankov septembra 2007 povzročili množičen naval na banko. Agresivno poslovanje in preveliko tveganje islandskega bančnega sektorja je sprožilo bankrot treh največjih islandskih bank. Država je z nacionalizacijo bank in neomejenim jamstvom prihrankov varčevalcev poskušala zmanjšati pritisk na bančni sektor. Podobno se je zgodilo tudi na Irskem, kjer je vlada v strahu pred neizbežnim sesutjem svojih glavnih bank ponudila popolno državno podprte garancije za vse depozite bančnih strank.

Propadi nekaterih evropskih bank so po mnenju finančnih strokovnjakov pokazali na pomanjkljivosti dotedanjih sistemov za jamstvo bančnih vlog.

Namen diplomskega dela je predstaviti aktualne spremembe v ureditvi sistemov jamstva za bančne vloge v Evropski uniji, nastalih kot odgovor na finančno krizo v letih 2007 in 2008. Osredotočila sem se na institucionalne spremembe višine pokritja in načinov financiranja, ki se med državami članicami EU razlikujejo. Cilj naloge je spoznati, kakšne spremembe je na tem področju prinesla finančna kriza, opisati odziv posameznih držav ter nakazati prihodnje razvojne smernice v jamstvenih shemah.

Diplomsko delo je sestavljeno iz petih poglavij. V prvem poglavju sem opredelila sisteme za jamstvo bančnih vlog, definirala znesek pokritja in možnosti financiranja. V drugem poglavju sem predstavila ureditev sistemov jamstva po direktivi, sprejeti leta 1994. Pomembno je zlasti naslednje poglavje o ukrepih posameznih držav na področju zajamčenih vlog, s poudarkom na znesku pokritja in financiranju, ki so posledica finančne in gospodarske krize. Sledi četrto poglavje, v katerem sem opisala potek sprejemanja nove direktive v letu 2009 in njene temeljne usmeritve. V zadnjem poglavju sem postavila smernice za naprej in opisala idejo o vseevropskem sistemu zajamčenih vlog. V sklepu sem podala bistvene zaključne ugotovitve.

1 OPREDELITEV SISTEMOV ZA JAMSTVO BANČNIH VLOG

Banke so finančni posredniki, ki zbirajo finančne prihranke varčevalcev in jih v obliki kreditov različnih oblik in ročnosti posredujejo kreditojemalcem. Zaradi narave svojega dela so v primeru zmanjšanja kvalitete naložb ali insolventnosti izpostavljene navalom nezaupljivih vlagateljev. Naval na banko, ki ji grozi stečaj, ni nujno negativen, saj lahko izboljša delo posloводства in lastnikov bank, vendar pa povečuje tveganje nastanka bančne

panike. To pomeni, da začnejo varčevalci množično dvigovati prihranke iz vseh bank, tudi tistih, ki so uspešne in dobro vodene (Saunders, 2006, str. 526). Negativni učinki se tako prenesejo na celoten finančni sistem, rezultat pa so veliki gospodarski in družbeni stroški. Diamond in Dybvig (1983, str. 402) dodajata, da stroški vključujejo izgube na strani vlagateljev in investorjev, zmanjšan dostop do posojil posameznikov ter podjetij, motnje v sistemih poravnave in v plačilih, zmanjšanje proizvodnje in povečano davčno obremenitev.

Ustrezna varovalna finančna mreža predstavlja pomemben dejavnik tržne discipline, saj zmanjšuje možnost nastanka sistemske krize. Sestavljena je iz celote finančnih predpisov in institucij, katerih cilj je preprečiti oziroma zmanjšati izgube vlagateljev v primeru stečaja banke. Njeni elementi so (Demirgüç-Kunt & Huizinga, 2004, str. 386):

- naloga centralne banke kot posojilodajalca v skrajni sili v primeru resnih likvidnostnih težav bank,
- zavarovanje depozitov,
- postopki regulacije in opravljanja nadzora bank.

Vlagatelji potrebujejo zagotovilo, da bo v primeru stečaja njihove banke zaradi pretresov na finančnih trgih njihov denar ustrezno zaščiten. Dogajanje v zvezi s finančno in gospodarsko krizo 2007/2008 je posebej opozorilo na pomen stebra o zavarovanju depozitov. Jamstvo vlog je namenjeno zaščititi vlagateljev, ki nimajo potrebnih znanj in informacij za presojo, kateri banki zaupati svoje prihranke. Če vloge v bankah ne bi bile zajamčene, bi nezmožnost izplačila ob morebitnem stečaju banke povzročila padec zaupanja v bančni in ekonomski sistem države. V vsaki državi se mora z zakonom opredeliti kdo, kdaj in kje je upravičen do uveljavljanja jamstva za svoje vloge v bankah in hranilnicah (Banka Slovenije, 2010).

V času finančne in gospodarske krize 2007/2008 so nekatere največje zahodne banke in finančne korporacije dobile oznako »prevelik, da bi lahko propadel«. Take institucije, med katerimi se omenjajo Bank of America, Citigroup, Bank of New York, predstavljajo grožnjo sistemskega propada. Mednarodnih bank z več kot 100.000 zaposlenimi in bilančno vsoto v višini več sto milijard dolarjev država ne bo pustila propasti, zato se same izpostavljajo velikim tveganjem, obenem pa predstavljajo tveganje tudi za preostali finančni sistem.

Poslovanje takih ustanov je pogosto podvrženo moralnemu tveganju, ki predstavlja spremembo obnašanja bančnikov in vlagateljev zaradi obstoja sistema jamstva (Chan et al., 1992, str. 228). Bančniki privabljajo vlagatelje z višjimi obrestnimi merami, zato se prvi odločajo za bolj tvegano poslovanje, saj vedo, da so bančne vloge v vsakem primeru zavarovane. Na strani vlagateljev moralno tveganje povzroči zmanjšan nadzor in skrb za poslovanje bank, saj izbira banke temelji na višini obrestnih mer in ne na uspešnosti in zanesljivosti finančnega posredništva.

1.1 MEHANIZMI FINANCIRANJA SISTEMOV JAMSTVA

Jamstvo je lahko ex-ante (vnaprej) ali ex-post (naknadno). Schich (2009a, str. 11) navaja, da financiranje vnaprej vključuje oblikovanje samostojnega sklada za zavarovanje vlog, v katerega sodelujoče banke vplačujejo sredstva v obliki premij oz. prispevkov. Sklad mora določiti ustrezno razmerje med obsegom sredstev sklada in celotnim zneskom zavarovanih vlog. Določitev višine prispevkov je odvisna od ciljev sistema za zavarovanje bančnih vlog: razmerjem med zaščito vlagateljev, cilji finančne stabilnosti in prihodnjimi ukrepi. Informacije, javno dostopne na straneh različnih depozitnih sistemov, kažejo, da večina sistemov nima točno določenih stopenj višine rezerv v odvisnosti od zavarovanih depozitov, njihove vrednosti pa se gibljejo v razponu od nekaj promilov do nekaj odstotkov vseh depozitov. Tak način financiranja sicer bankam povzroča stroške, ki velikokrat ne bi bili potrebni, po drugi strani pa njegov obstoj krepi zaupanje javnosti, kar se med drugim kaže v zagotavljanju pravočasnega dostopa vlagateljev do lastnih sredstev, saj dodatni ukrepi vlade niso potrebni.

Drugo možnost financiranja sistemov jamstva predstavlja financiranje naknadno, kar pomeni, da banke ne vplačujejo prispevkov oz. sredstev v sistem za jamstvo vlog, ampak prispevajo svoj delež takrat, ko se banka v sistemu za jamstvo znajde v težavah. Breme izplačil vlagateljem nosijo »preživele« institucije, banki v stečaju pa sredstev ni potrebno prispevati. Izkaže se, da je pozitivna stran takega načina financiranja v manjših stroških bank v obdobjih stabilnega bančnega sektorja. Zmanjšujejo se administrativni stroški, ki so posledica rednega zbiranja prispevkov. Čeprav so stroški za banke nižji, pa se lahko pojavijo visoki gospodarski stroški v primeru nezadostnega financiranja. To lahko privede do zamud pri reševanju bank v težavah in precejšnjega povečanja možnosti nemirov na finančnih trgih (International Association of Deposit Insurers, 2009, str. 8).

1.2 ZNESEK POKRITJA

Višina pokritja je v večini držav omejena in določena na podlagi ustreznih podatkov, predvsem statističnih informacij, ki opisujejo porazdelitev in velikosti vlog v posameznih bankah. Oblikovalci ekonomske politike tako določijo objektivno stopnjo, ki mora veljati za vse banke v določenem sistemu jamstva.

Majcnova (2001b, str. 5) dodaja, da je višino zneska pokritja vlog potrebno določiti v skladu z okoliščinami, kot je znesek povprečne vloge po vlagatelju, možno pa je uporabiti tudi druge kriterije, kamor uvrščamo bruto domači proizvod na prebivalca ali povprečno letno plačo. Ker je v bogatih državah obvezno pokritje relativno nižje v primerjavi z revnejšimi, postaja moralni hazard resen problem. Znesek pokritja se lahko v takem primeru uporablja kot pomemben instrument konkurence.

Pri izbiri najvišjega zneska pokritja obstajata dva pomembna premisleka. Schich (2009a, str. 10) pravi, da prenizko pokritje prispeva k zmanjšanemu zaupanju s strani vlagateljev. Če se

banka znajde v težavah, je tako možen večji naval na banke, kar lahko ogrozi stabilnost bančnega sistema. Nasprotno pa se s povečevanjem zneska pokritja povečuje obstoj moralnega hazarda.

Zmanjšanje tržne nediscipline in moralnega hazarda je možno omejiti z določitvijo trajanja dodatnega depozitnega jamstva. Odsotnost kredibilne »strategije izstopa« lahko povzroči, da je državna jamstva, potem ko so v uporabi, zelo težko umakniti. Določitev časovnega okvirja trajanja jamstva je v času krize tvegana, saj obstaja negotovost glede dolžine krize, vseeno pa bistveno zmanjšuje nastanek moralnega hazarda. Pri izbiri sistema jamstva in zneska pokritja je potrebno slediti ciljem, ki jih v neki državi oblikuje njena zgodovina, pravni sistem, politično okolje in trenutna finančno-gospodarska situacija (Majcen, 2001b, str. 3).

Tržno disciplino povečuje uvedba sozavarovanja, kar pomeni, da vlagatelji sami nosijo breme določenega odstotka izgub, če njihove vloge postanejo nerazpoložljive (Demirgüç-Kunt & Huizinga, 2004, str. 381). V preteklosti je bila višina povrnitve vlog postavljena na 90 %, sedaj pa se sozavarovanje počasi ukinja. Na eni strani sicer preprečuje nastanek moralnega hazarda, vendar pa povečuje negotovost vlagateljev, saj morajo sami presoditi o zanesljivosti kreditne institucije.

2 UREDITEV SISTEMOV ZA JAMSTVO BANČNIH VLOG V EVROPSKI UNIJI

Evropska komisija je začela s procesom harmonizacije ureditve zavarovanja bančnih vlog v letu 1986, ko je izdala priporočila državam članicam, naj postavijo depozitne jamstvene sheme. Priporočila v večini držav niso bila upoštevana, zato je bila v EU sprejeta odločitev, da se pripravi direktiva, ki bi prisilila države članice k uveljavitvi obveznih določb (Majcen, 2001a, str. 3).

2.1 PRVA DIREKTIVA O JAMSTVIH ZA BANČNE VLOGE

Ureditev sistemov zajamčenih vlog je prva uredila Direktiva 94/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 (v nadaljevanju Direktiva 94/19/ES). Od držav članic je zahtevala, da zagotovijo vsaj enega ali več sistemov zajamčenih vlog na svojem ozemlju, v katerega se je morala vključiti vsaka kreditna institucija v državi. Minimalna raven zaščite za vlagatelje v Evropski uniji je bila določena pri 20.000 EUR, ki jih je bilo potrebno zagotoviti do leta 1999.

Zajamčena vloga posameznega vlagatelja je bila opredeljena kot dobroimetje na računu banke, ki mora biti izplačano vlagateljem v skladu z zakonskimi in pogodbenimi obveznostmi v primeru začetka stečajnega postopka nad banko. Države članice so imele možnost, da so po svoji presoji nekatere vlagatelje ali vloge izvzele iz jamstva ali pa se jim je odobril manjši obseg jamstva. Jamstvo vlog je namenjeno predvsem zaščititi malih vlagateljev z nezadostnimi

informacijami, zato je bilo potrebno opredeliti izjeme, s katerimi so bili iz jamstva izključeni dobro obveščeni vlagatelji, ki vedo, komu zaupati prihranke. Med obvezne izjeme izključitve iz jamstva so tako spadale vloge drugih bank in zavarovalnic. Prav tako so se iz jamstva izključile moralno sporne vloge, med katere spadajo vloge, povezane s kaznivimi dejanji pranja denarja¹.

Direktiva 94/19/ES je natančno opredelila ekvivalentnost jamstva in informiranja v primeru podružnic bank, saj je morala depozitna garancijska shema pokrivati vloge pri podružnicah, ki jih je kreditna institucija ustanovila v drugih državah članicah. V medsebojnem sporazumu je moralo biti jasno določeno, kako bi potekala izplačila vlagateljem pri podružnici, zagotovljene pa so morale biti vse potrebne informacije o jamstvenih ukrepih za zaščito njihovih vlog.

Usmeritve, podane v Direktivi 94/19/ES, so se nanašale tudi na način financiranja shem, saj so morale države članice same vzpostaviti sistem, v katerega so banke vplačevale prispevke. Financiranje je bilo potrebno načrtovati tako, da izvrševanje obveznosti ne bi ogrozilo delovanja drugih bank ali sistema. Glede obsega in ravni zaščite vlagateljev je bilo določeno, naj bosta postavljena tako, da se ne »uspava« poslovodstev in jih spodbuja k skrbnemu vodenju.

14. člen Direktive 94/19/ES je še določil, da morajo države članice sprejeti zakone in druge predpise najpozneje do julija 1995 in s tem zagotoviti uskladitev z direktivo. V vseh državah članicah je bila prenesena v nacionalno zakonodajo.

2.2 POSTOPEK ZA REVIZIJO DIREKTIVE

Julija 2005 je Evropska komisija pregledala direktivo iz leta 1994 in ugotovila številne pomanjkljivosti med načini financiranja sistemov in ravno jamstva, ki ga imajo na voljo vlagatelji v državah članicah EU. Začel se je postopek za revizijo direktive, t.i. posvetovalni proces. Leta 2006 je bilo izdano Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu z namenom sprememb takratne zakonodaje EU o sistemih zajamčenih vlog. Po mnenju Komisije je bilo možno številne izboljšave doseči zlasti v kratkoročnem obdobju.

Kratkoročna vprašanja so predstavljala predvsem ureditev delitve bremena med državami članicami v primeru kriz. Evropska Komisija je v Sporočilu (2006, str. 10) navedla, da imajo lahko nekateri sistemi zajamčenih vlog pomembno vlogo pri kriznem upravljanju, saj z zagotavljanjem dodatne likvidnosti kreditnim institucijam delujejo samostojno ali pa kot dopolnilo likvidnostni podpori centralne banke. Drugo pomembno vprašanje je zadevalo nejasnosti pri izplačilu vlog v primeru stečaja banke, saj Direktiva 94/19/ES ni dovolj jasno opredelila sodelovanja različnih sistemov jamstvenih shem.

¹ Vse ostale izjeme so navedene v Prilogi 1.

Dolgoročna vprašanja so zajemala predvsem (Evropska komisija, 2006, str. 9–10):

- cilje sistemov zajamčenih vlog,
- mehanizme financiranja sistemov zajamčenih vlog,
- prispevke na podlagi tveganja,
- minimalni znesek pokritja,
- uporabo sredstev sistemov zajamčenih skladov,
- sodelovanje med sistemi zajamčenih vlog, nadzorniki, centralnimi bankami in vladami,
- reorganizacijo in likvidacijo kreditnih institucij.

V podporo pregledu Direktive 94/19/ES je Skupni raziskovalni center Evropske Komisije² (JRC) pripravil študijo o znesku pokritja in možnostih uskladitve mehanizmov za financiranje shem. Države članice so v skladu z Direktivo 94/19/ES same izbrale način financiranja, ki je najbolj ustrezal njihovemu bančnemu okolju. Rezultat je bila velika heterogenost jamstvenih shem, od ex-ante do ex-post načina financiranja. V uporabi pa je bil tudi hibridni način, ki je predstavljal vmesno različico med obema načinoma financiranja.

Komisija je s pomočjo JRC preučila, ali bi bilo smiselno uskladiti načine financiranja jamstvenih shem. S pomočjo kvantitativnih analiz stroškov na podlagi štirih različnih scenarijev financiranja sistemov je bilo ugotovljeno (European Commission, Joint Research Centre, 2007, str. 52):

- scenarij v primeru visoke stopnje pokritja³ (0,84 %) bi v večini držav članic EU-15 povišal prispevke, v nekaterih celo za 4–9-krat,
- scenarij v primeru srednje stopnje pokritja (0,65 %) bi v novih državah članicah vplival zlasti na tiste države z ex-ante načinom financiranja,
- scenarij v primeru nizke stopnje pokritja (0,17 %) ne bi imel pomembnejšega vpliva na sisteme zajamčenih vlog držav članic, saj je predlagan ciljni znesek pokritja nižji kakor dejanski,
- scenarij v primeru ex-post načina financiranja bi pomenil povečanje prispevkov s strani posameznih sistemov zajamčenih vlog.

Rezultati študije so pokazali, da bi uskladitev mehanizmov financiranja v primeru kateregakoli scenarija sprva prinesla višje stroške kot koristi. Večina držav se zato v posvetovalnem procesu ni strinjala z uskladitvijo mehanizmov financiranja. Za hitro uskladitev so se zavzele predvsem nordijske države, saj so bile mnenja, da bi harmonizacija lahko rešila izkrivljanja konkurence zaradi tekmovanja med domačimi kreditnimi institucijami, ki morajo v jamstveni sistem vplačevati različne stopnje prispevkov.

² Skupni raziskovalni center Evropske Komisije – European Commission's Joint Research Centre (JRC) – znanstveno in tehnični laboratorij, ki spada pod Evropsko komisijo. Svetuje in posreduje tehnični know-how kot podpora znanstveni politiki EU.

³ Stopnja pokritja je izračunana kot razmerje med velikostjo depozitnega sklada in količino vseh zavarovanih depozitov v določenem letu (European Commission, Joint Research Centre, 2007, str. 22).

Zaključno mnenje Evropske komisije v zvezi s pregledom direktive je pokazalo, da na številnih področjih sistemov jamstva vlog obstajajo pomanjkljivosti. Vseeno je Komisija sklenila, da se Direktiva 94/19/ES leta 2006 še ne bo spreminjala, saj ni bilo znano, ali so dolgoročno potrebne spremembe, ki bi odpravile pomanjkljivosti. Že v letu 2008 se je izkazalo, da je študija povsem napačno ocenila učinkovitost ukrepanja sistemov zajamčenih vlog v primeru propadov bank različnih velikosti. Nemiri na finančnih trgih in predvsem nezadostna informiranost vlagateljev so močno zamajali temelje bančništva.

3 SPREMEMBE ZARADI GLOBALNE FINANČNE KRIZE

3.1 ZASEDANJE FINANČNIH MINISTROV DRŽAV ČLANIC EU

Dogajanja na finančnih trgih v letu 2008, ki so sprva prizadela le ZDA, so sčasoma dosegla tudi Evropo. Velike evropske banke s čezmejno aktivnostjo so se soočile s težavnostjo poslovanja v spremenjenih razmerah. Finančni ministri držav članic Evropske unije (ECOFIN) so si 7. oktobra 2008 kot prednostno nalogo zadali ohranjanje zaupanja vlagateljev in ustrezno delovanje finančnega sektorja. Dogovorjeno je bilo, da se sprejmejo vsi potrebni ukrepi za zaščito depozitov posameznih varčevalcev.

Sprememba Direktive 94/19/ES je bila po mnenju ECOFINA ključna na treh področjih (Council of the European Union, 2008): zvišanje zneska kritja v nacionalnih sistemih zajamčenih vlog, zmanjšanje zamud pri izplačilu zajamčenih vlog in v odpravi sozavarovanja. ECOFIN je sklenil, da se bo najnižji znesek zajamčenih vlog zvišal na 50.000 EUR do konca leta 2008, veliko držav pa se je istočasno odločilo za stopnjo pokritja 100.000 EUR.

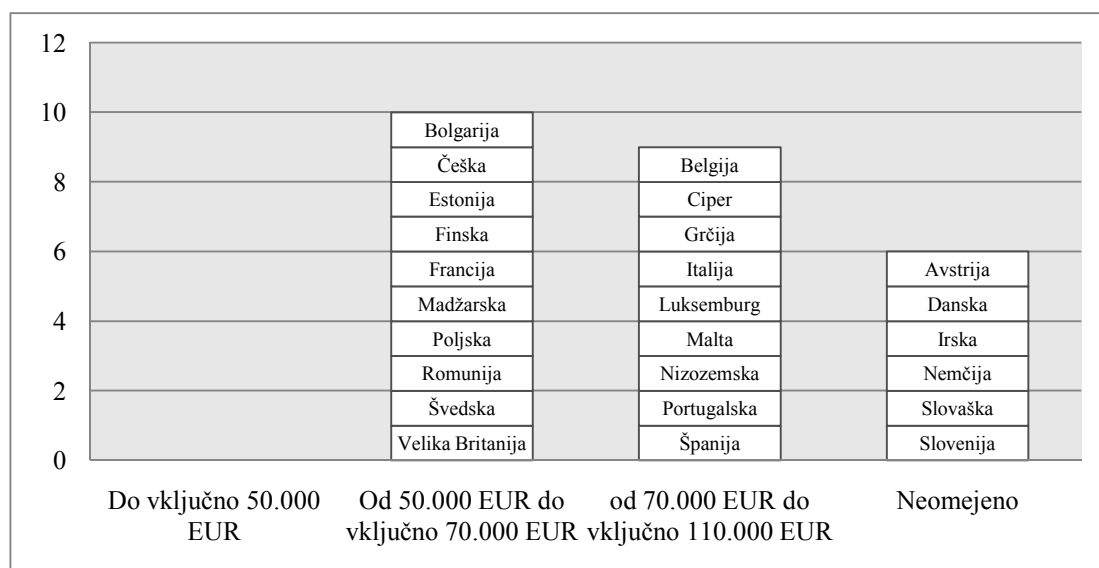
3.2 RAVNANJA DRŽAV ČLANIC V OKTOBRU 2008

Propadi nekaterih največjih svetovnih in tudi evropskih bank v času finančne krize so sprožili nujen odziv za ponovno vzpostavitev zaupanja v bančni sistem. Po pozivu ECOFINA je večina držav članic EU že oktobra 2008 sprejela različne ukrepe na področju jamstva, ki so bili glavni element preprečevanja nadaljnje izgube zaupanja v finančni sistem. Nanašali so se na (Schich, 2008b, str. 13):

- povišanje zneska pokritja;
- zmanjševanje oz. odpravo sozavarovanja;
- skrajševanje rokov izplačil;
- razširitev zneska pokritja na širši obseg depozitov.

Mnoge države članice EU so od jeseni 2008 do pomladi 2009 povečale zneske pokritja. Države so se večinoma odločale med neomejenim zneskom pokritja in zneskoma 100.000 EUR ter 50.000 EUR. Višino pokritja so določile v skladu s pozivom ECOFINA in lastnimi ocenami potrebne višine zneska jamstva v posamezni državi.

Slika 1: Ukrepi posameznih držav članic EU na področju jamstva

Vir: European Commission, 2008; lastna analiza⁴.

Pozornost so vzbudile države članice, ki so uvedle neomejeno pokritje, ne glede na ex-ante ali ex-post način financiranja. Irska je bila prva država, ki se je že septembra 2008 odločila za popolno jamstvo bančnih depozitov (kakor tudi drugih bančnih obveznosti) v Republiki Irski. Dejanje irske vlade je vplivalo na bančni sektor ostalih držav članic, ki so imele bistveno nižje zneske pokritja, izpostavilo pa je pomen mednarodnega sodelovanja držav na področju jamstva depozitov. Časovno prenehanje neomejenega jamstva je postavila na september 2010.

Ostale države članice EU so v času od septembra do oktobra 2008 sprejele različne ukrepe, povezane z jamstvom bančnih vlog (Schich, 2008b, str. 16):

- Belgija, Grčija, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska in Španija so v začetku oktobra 2008 povišale znesek pokritja na 100.000 EUR.
- Velika Britanija je povišala znesek pokritja na 57.000 EUR, medtem ko je finančni minister oznanil, da bo vlada poskušala zagotoviti neomejeno ex-post zavarovanje za vse depozite bank v stečaju, čeprav ni bila vložena pravno zavezujoča obljuba.
- 5. oktobra 2008 je nemška vlada oznanila državno poroštvo vseh zasebnih depozitnih računov v Nemčiji.
- 20. oktobra 2008 je avstrijska vlada predložila 100 milijard EUR velik bančni reševalni paket, ki je vključeval tudi začasno neomejeno jamstvo bančnih depozitov. Od leta 2010 je v Avstriji znesek pokritja bančnih vlog do višine 100.000 EUR.

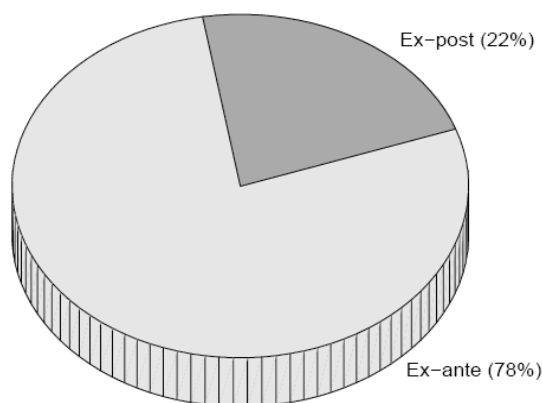
Neusklajeni ukrepi držav članic EU na področju jamstva so izpostavili potrebo po usklajenem delovanju zlasti v kriznih časih. Schich (2008b, str. 21) pravi, da se je kljub močni želji po

⁴ V Prilogi 2 so predstavljeni točni zneski pokritja.

sodelovanju in usklajevanju zdelo, da dejansko izvajanje ukrepov in njihova časovna razporeditev nista bila usklajena na način, kot bi želela ECOFIN in Evropska komisija.

Na področju mehanizmov financiranja so bile zaradi finančne krize uvedene bistveno manjše spremembe kot pri znesku pokritja. Večina sistemov zjamčenih vlog v državah članicah EU je ex-ante narave, med katerimi imajo mnogi določene tveganju prilagojene prispevke. Na eni strani uporaba prispevkov zmanjšuje problem moralnega hazarda pri zavarovanju bančnih vlog, v praksi pa se problem pojavlja zlasti pri določitvi ustrezne višine prispevkov. Države se v primeru financiranja vnaprej zavzemajo za ohranitev ustreznega razmerja med obsegom sredstev depozitnega sklada in celotnim zneskom zavarovanih depozitov. Pri tem upoštevajo cilje lastnega sistema zjamčenih vlog; od zaščite varčevalcev, finančne stabilnosti do ciljev v prihodnosti (Schich, 2008b, str. 24).

Slika 2: Mehanizmi financiranja v državah članicah EU

Vir: European Commission, Joint Research Centre, 2008, str. 17.

Ravni financiranja se pogosto izkažejo za neustrezne, ko se pojavijo težave v bančnem sektorju. V takšnih okoliščinah je pomembno natančno opredeliti način zbiranja sredstev in zagotoviti dostop do dodatnih sredstev s čim manjšim vplivom na gospodarstvo.

Fiskalna zmožnost posameznih držav pogosto ni dovolj, da bi se izpolnile zahteve vlagateljev po povrnitvi vlog, zavarovanih pod domačo jamstveno shemo. Še največji problem na strani financiranja mehanizmov zjamčenih vlog v času krize je Evropo dosegel posredno preko zloma islandskega bančnega sektorja. Ingvar Örn Ingvarsson (2009, str. 57) pravi, je bila velikost islandskega depozitnega sklada, osnovanega na ex-post sistemu, ocenjena na 100 milijonov EUR, vloge varčevalcev islandskih podružnic bank samo v Nemčiji pa so znašale več kot 300 milijonov EUR. Prizadeti so bili tudi vlagatelji v Veliki Britaniji in na Nizozemskem, saj so samo britanski varčevalci v islandskih bankah shranili za več kot 5 milijard EUR prihrankov. Vprašanja, povezana z izplačilom varčevalcem, so močno zaostрила pogajanja o mednarodni pomoči Islandiji med evropskimi državami. S pomočjo sporazumov z Mednarodnim denarnim skladom in bilateralnimi sporazumi je bila določena povrnitev vlog do višine 20.000 EUR na posameznega vlagatelja. Islandija je tako prišla do ključnega

dejstva, povezanega s finančno stabilnostjo države: edina srednjeročna rešitev zanjo je vstop v Evropsko unijo in prevzem evra v najkrajšem možnem času. Samo Evropska centralna banka in Evrosistem lahko delujeta kot posojilodajalec v primeru likvidnostnih težav bank in ustvarjalec trga za nestabilen islandski finančni sistem (Buiter & Silbert, 2008, str. 42). Ravno zaradi negativnih učinkov, ki jih lahko povzroči bančna panika, je nujna povezava med Islandijo in ECB, čeprav Islandija ni članica Evropske unije in zato ECB tam nima nobenih pristojnosti.

Nasploh se države v EU niso soočale s pretiranimi problemi financiranja, so pa mnoge povečale prispevke na podlagi tveganja ali uvedle financiranje, ki med sabo prepleta ex-ante in ex-post del. Schich (2009b, str. 15) še dodaja, da je primer Islandije pokazal na pomen mednarodno usklajenega delovanja pri reševanju bank, čeprav natančni okviri delovanja v takšnih operacijah niso določeni. V kriznih časih se sprejemajo različni mednarodni ukrepi, ki v prihodnosti prinesejo dodatne stroške. Najpomembnejše pa je, da lahko obstoj mednarodnih dogovorov, kot so medsebojni dogovori o zavarovanju, prepreči izgubo zaupanja v finančni sektor.

3.3 PREDLOG EVROPSKE KOMISIJE O SPREMEMBI DIREKTIVE

Evropska komisija je 15. oktobra 2008 pripravila predlog za izboljšanje ključnih elementov Direktive 94/19/ES, ki so bili namenjeni izboljšanju zaščite vlagateljev in povečanju zaupanja v evropske banke in finančno varnostno mrežo EU. Ta določila so bila kasneje prenesena v novo direktivo, ki je bila sprejeta marca 2009.

Predlog Komisije se je osredotočil na spremembe zneska kritja, ukinitve sozavarovanja in zamude pri izplačilu. Vlagatelji še posebej v času pretresov na finančnih trgih potrebujejo zagotovilo, da bodo v primeru stečaja banke njihove vloge ustrezno zaščitene. Da ne bi bili prisiljeni izbirati med različnimi višinami zaščite, vlagatelji potrebujejo njihovo uskladitev na ravni EU (Povečanje zaščite vlagateljev, 2008, str. 1).

Evropska Komisija je določila, da zavarovanje prihrankov do višine 20.000 EUR, določeno leta 1994, zaradi kriznih razmer ni več ustrezno. Vse države članice so se že 7. oktobra 2008 zavezale, da bodo ta znesek zvišale na 50.000 EUR, mnoge v naslednjem letu pa na vsaj 100.000 EUR. Predlog Komisije je odpravil sozavarovanje in v primeru stečaja banke skrajšal zamude pri izplačilu s 3 mesecev na največ 3 dni (Povečanje zaščite vlagateljev, 2008, str. 1). Ocenjeno je bilo, da se lahko vlagatelji že po enem tednu znajdejo v finančnih težavah, zato je skrajšanje zamud pri izplačilu pomemben ukrep krepitve zaupanja, negativno stran pa predstavlja dodatna obremenitev za banko v stečaju.

Predlog spremembe direktive 94/19/ES sta najprej morala sprejeti Evropski parlament in Svet, nato pa so države članice njene določbe prenesle v svojo nacionalno zakonodajo. Določeno je

bilo, da se bo stopnja kritja v višini 50.000 EUR uporabljala od 15. oktobra 2008 dalje, druge določbe pa od 31. decembra 2008.

3.4 MNENJE EVROPSKE CENTRALNE BANKE O SPREMEMBI DIREKTIVE

Svoje mnenje o spremembi Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog glede zneska pokritja in zamude pri izplačilu je podala tudi Evropska centralna banka. ECB je v dokumentu podprla predlog Komisije o konvergenci nacionalnih sistemov, pri čemer je poudarila, da je potrebna harmonizacija mehanizmov financiranja le-teh. Poudarila je nujnost spoštovanja pravila o prepovedi denarnega financiranja, določenega v Pogodbi⁵, in se strinjala s prepovedjo, da bi nacionalne centralne banke nudile možnost prekoračitve pozitivnega stanja na računu ali druge oblike kreditov.

ECB se je strinjala s povišanjem najnižjega zneska zajamčenih vlog na 50.000 EUR do konca leta 2008 in nadaljnje zvišanje na 100.000 EUR, zavzela pa se je tudi za zmanjšanje zamud pri izplačilu. Predlagala je vzpostavitev postopkov, da tudi v primeru propada banke, ki posluje preko meja, vlagatelji prejmejo izplačila. ECB je še pozvala k boljši informiranosti javnosti o sistemih zajamčenih vlog.

4 NOVA UREDITEV SISTEMOV ZA JAMSTVO BANČNIH VLOG V EVROPSKI UNIJI

4.1 NOVA DIREKTIVA O JAMSTVIH ZA BANČNE VLOGE

Evropski parlament in Svet Evropske unije sta ob upoštevanju predloga Komisije in mnenja Evropske centralne banke 11. marca 2009 sprejela Direktivo 2009/14/ES o spremembah Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog glede stopnje⁶ kritja in rokov za izplačilo (v nadaljevanju Direktiva 2009/14/ES).

Najnižja stopnja kritja je bila v prejšnji direktivi določena pri 20.000 EUR, države pa so se po svoji presoji lahko odločile tudi za višje kritje. V času finančne krize se je najnižji znesek pokritja povišal na 50.000 EUR, da bi se ohranilo zaupanje vlagateljev in večja finančna stabilnost. Prenos v nacionalni pravni red naj bi bil narejen do 30. junija 2009. Direktiva 2009/14/ES je naprej določila, da morajo države članice do 31. decembra 2010 zagotoviti kritje celotnih vlog do višine 100.000 EUR, razen če Komisija oceni, da takšno povišanje in usklajitev v državah članicah nista niti ustrezna niti finančno izvedljiva.

Skrajševanje rokov izplačila prispeva k ohranjanju zaupanja vlagateljev, zato se je obdobje izplačila s treh mesecev (in ga je bilo mogoče podaljšati na devet mesecev), skrajšalo na

⁵ Uredba Sveta (ES) št. 3603/93 z dne 13. decembra 1993 o opredelitvi pojmov za uporabo prepovedi, navedenih v členih 104 in 104b(1) Pogodbe (UL L 332, 31. 12. 1993, str. 1)

⁶ Stopnja kritja in znesek kritja imata enak pomen.

dvajset delovnih dni. Komisija je določila, da se to obdobje lahko podaljša le v izrednih okoliščinah in po privolitvi ustreznih organov. V prihodnosti je verjetno, da se bodo roki izplačila še skrajšali, predvidena pa je sprememba na deset delovnih dni.

Direktiva 94/19/ES je predvidela možnost, da lahko države stopnjo kritja omejijo na določen odstotek. Izkazalo se je, da se s tem zmanjšuje zaupanje vlagateljev, s tem pa se še zaostrejejo problemi, zato je v novi direktivi sozavarovanje ukinjeno. Utemeljitev ukinitve se povezuje z malimi vlagatelji, ki nimajo na voljo vseh informacij o stabilnosti svoje banke. Drugi argument je moralno tveganje, saj bi bili vlagatelji v tem primeru kaznovani, ker izberejo banko, ki nudi visoke obrestne mere in posledično posluje bolj tvegano.

Direktiva 2009/14/ES spodbuja večje čezmejno sodelovanje in usklajevanje mehanizmov za financiranje sistemov z jamčenimi vlogi, obenem pa zahteva redno preverjanje sistemov in informiranje javnosti.

Nova direktiva je predstavljala nujen ukrep za ohranitev zaupanja v finančni sektor, predvsem v njeni glavni točki, dvignjeni stopnji kritja z 20.000 EUR na 100.000 EUR do konca leta 2010. Zaradi potrebe po hitrih ukrepih je pustila nerešena številna vprašanja, predvsem o usklajevanju mehanizmov za financiranje sistemov, možnostih zagotavljanja popolnega kritja, koristih in stroških uvedbe skupnega sistema z jamčenimi vlogi v Skupnosti.

4.2 SPREMEMBI DIREKTIV 94/19/ES IN 2009/14/ES

Evropska komisija je marca 2009 na razpravo o nekaterih vidikih pregleda Direktive 94/19/ES povabila skupino neodvisnih strokovnjakov na področju jamstvenih shem. Srečanje je predstavljalo začetek prihodnjih posvetovanj v zvezi z Direktivo 94/19/ES in njene dopolnitve, Direktive 2009/14/ES. Ker nova direktiva ni bila izvedena v celoti, sta se pregledovali tako stara kot nova direktiva.

Strokovnjaki so bili mnenja, da nadaljnje povišanje najnižjega z jamčenega zneska na 100.000 EUR ni potrebno, meja pa bi lahko bila bistveno nižja oz. bolje usklajena z različnimi stopnjami pokritja. Razlike v pokritju lahko v kriznih časih sprožijo pretirano dvigovanje denarja v bankah, ki zagotavljajo nižje stopnje zavarovanja. Slednjemu se je možno izogniti z nespremenljivo stopnjo, ki bi lahko pomenila zmanjšanje števila jamstvenih shem po Evropi s skupno več kot 40 na eno v vsaki državi članici.

Drugi problem, s katerim so se ukvarjali strokovnjaki, predstavlja financiranje mehanizmov. Opazen je predvsem porast financiranja vnaprej, ki vključuje tudi ex-post del. Strokovnjaki (European Commission, 2009a, str. 2) so opozorili, da je bolje kot fiksno raven financiranja vnaprej postaviti ciljne ravni zavarovanih depozitov, ki naj bi bile dosežene v ustreznem časovnem obdobju. Po njihovem mnenju je naloga vsake države, da v kriznih časih posreduje in zagotovi financiranje sistemov.

Strokovnjaki so podali svoje mnenje tudi glede netiranja depozitov in z obveznostmi deponenta pri banki, ki na eni strani pomeni nepotrebno breme, saj varčevalci v primeru, ko bodo nujno potrebovali likvidna sredstva, le-teh ne bodo prejeli, prav tako pa tak sistem podaljšuje roke izplačil. Na drugi strani pretiran razkorak med sredstvi in obveznostmi pomeni breme za banko, ki mora zagotoviti višje financiranje. Predlagano je bilo tudi skrajševanje zamud pri izplačilu le za določene skupine varčevalcev, da lahko normalno opravljajo svoje ekonomske aktivnosti.

Evropska komisija je v posvetovalnem dokumentu pregledovala Direktivo 94/19/ES kot celoto, pri čemer je upoštevala tudi njeno dopolnitev iz leta 2009. Strokovna javnost je odgovarjala na vprašanja, povezana s sistemi za jamstvo vlog. Prispevki so se zbirali od maja do julija 2009. Največji delež so prispevale banke in bančna združenja, sodelovale so organizacije, kot sta Evropska centralna banka in Mednarodni denarni sklad in nekateri sistemi za jamstvo vlog. Večina udeležencev se je strinjala z ravno zavarovanih depozitov na višini 100.000 EUR, 20 % teh pa bi raje ohranilo kritje na višini 50.000 EUR. Predvsem tisti iz nordijskih in srednjeevropskih držav so bili mnenja, da stroški za banke ne bi odtehtali koristi visokih zneskov pokritja (European Commission, 2009c, str. 1).

V zvezi z mehanizmi financiranja je strokovna javnost podala naslednje skupne ugotovitve (European Commission, 2009c, str. 8):

1. Večina vprašanih (približno 70 %) je bila naklonjena financiranju vnaprej, obenem pa so menili, da bi moralo biti obvezno. Prednosti takega financiranja so zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev z odpravo izkrivljanja konkurence med bankami, ki plačujejo, in tistimi, ki ne plačujejo prispevkov, zmanjšanje problema moralnega hazarda, povečanje zaupanja vlagateljev in pospeševanje izplačil. Financiranju naknadno (15 % sodelujočih) so naklonjene države članice, ki imajo v veljavi take sisteme, npr. Velika Britanija, Avstrija, Nizozemska in Italija. Trdijo, da ex-ante financiranje sproža neučinkovito uporabo finančnih sredstev, deluje ciklično in povzroča visoke stroške državam članicam.
2. Prisotni so bili različni pogledi na določitev stopnje ex-ante sredstev. Zagovorniki ciljne ravni so menili, da bi se tako odstranilo izkrivljanje konkurence, povečala stabilnost in zaupanje v finančni sistem. Nasprotno pa bi lahko preveliko razkritje v zvezi s financiranjem pomenilo negativen učinek na zaupanje vlagateljev.
3. S sklicevanjem na predlog, da bi bila ciljna vrednost določena kot odstotek depozitov, je nekaj anketirancev izjavilo, da bi bilo primerneje slediti ciljni ravni kritja depozitov kakor točno določeni ravni financiranja (npr. 5 % zavarovanih depozitov). V tem primeru je ustreznejše določiti najvišje stopnje prispevkov, saj bi bili v primeru neomejenih prispevkov večji stroški za zdrave banke, kar bi lahko škodilo njihovem položaju.
4. Skoraj vsi vprašani so se strinjali, da je potrebno zagotoviti tako kratko- kot dolgoročne dodatne vire financiranja, če jih sistemi zajamčenih vlog potrebujejo. Predlagali so, da ti viri vključujejo dana posojila ali izplačane subvencije iz državnih proračunov, centralnih bank ali velikih komercialnih bank, državnih poroštev, obveznic itd.

V okviru mehanizmov financiranja imajo pomembno vlogo tudi tveganju prilagojeni prispevki. Podani so bili naslednji predlogi (European Commission, 2009c, str. 8):

1. Večina vprašanih (nad 70 %) se je strinjala z vključitvijo tveganju prilagojenih prispevkov v sisteme za jamstvo vlog, saj spodbujajo skrbno ravnanje bank in izboljšujejo njihovo obvladovanje tveganja, kar prispeva k finančni stabilnosti. Prav tako so potrebni za blažitev moralnega hazarda in zmanjševanje problema zastojkarstva⁷. Nasprotniki pa so izpostavili, da pomenijo dvojno kaznovanje za banke: najprej s strani nadzornikov zaradi neustreznih kapitalskih zahtev, nato pa z višjim prispevkom, ki ga mora banka plačati. Argumenta nasprotnikov tveganju prilagojenih prispevkov se bralcu lahko izkažeta za dvolična, saj kapitalsko ustreznost predstavljajo zahteve, ki se nanašajo neposredno na kvaliteto naložb v posamezni banki (kvaliteta zagotavlja ustrezno možnost poplačila). V ospredje je postavljen vidik kreditnega in operativnega tveganja in ne neposredno likvidnostno tveganje. Drugi vidik se nanaša na prispevek v jamstvene sheme, ki naj bi zagotavljale poplačilo vlog, kadar bi bilo to potrebno.
2. Dogovorjeno je bilo, da mora biti višina tveganju prilagojenih prispevkov določena glede na specifične razmere v državah članicah. Biti morajo v skladu z nadzornim režimom, da se je možno izogniti podvajanju dela in izračunani na podlagi ocene tveganja ali bonitetnih ocen bank, ki jih določijo nadzorniki ali rating agencije. Za izračun tveganju prilagojenih prispevkov se lahko uporabljajo kazalniki, kot so kapitalska ustreznost/solventnost, likvidnost, donosnost in stopnja izpostavljenosti.

Komisija si je zadala oddati poročilo in po potrebi predložiti zakonodajne predloge do konca leta 2009. Le tako se bo lahko zagotovila večja učinkovitost sheme in ustrezen odziv na pomanjkljivosti oz. tveganja, ki bi lahko nastale zaradi trenutne finančne krize.

Na posvetovalni dokument se je odzval tudi Evropski forum zavarovateljev vlog (EFDI⁸), ki je julija 2009 podal svoja stališča kot prispevek k razpravi.

Po mnenju EFDI mora biti znesek pokritja določen v skladu z njegovim vplivom na potrošnike. Vlagatelji morajo biti v primeru omejitev pokritja obveščeni o možnostih izgube. Okoliščine glede uvedbe minimalnih ali fiksnih zneskov pokritja se med državami članicami razlikujejo, vsakršno dodatno zniževanje pa lahko negativno vpliva na zaupanje vlagateljev in ogrozi finančno stabilnost. Spreminjanje višine pokritja posameznih vrst depozitov in začasno povečani računi pozitivno vplivajo na zaupanje, vendar pa je zanje potreben dodatni čas za identificiranje in izplačilo. V odsotnosti najvišjega maksimalnega zneska pokritja so možne velike razlike v pokritju in obsegu pri čezmejnem bančništvu (European Forum of Deposit Insurers, 2009, str. 4-5).

⁷ Ang. free-riding problem

⁸ European Forum of Deposit Insurers (EFDI) je Evropsko združenje jamstvenih shem, ustanovljeno oktobra 2002 na Dunaju. Njihov cilj je doseči stabilnost finančnega sistema s spodbujanjem mednarodnega sodelovanja na področju zavarovanja bančnih vlog. Vse članice EFDI upoštevajo evropsko direktivo o sistemih zajamčenih vlog.

4.3 GLAVNE ZNAČILNOSTI USPEŠNEGA SISTEMA ZA JAMSTVO VLOG

Baselski odbor za bančni nadzor⁹ in Mednarodno združenje jamstvenih shem¹⁰ sta junija 2009 izdala Temeljna načela za učinkovite sisteme za jamstvo vlog. Načela segajo na vsa področja jamstvenih shem in predstavljajo metodologijo za ocenjevanje uspešnosti sistemov.

Pomembna so zlasti priporočila na področju mehanizmov financiranja in zneska pokritja. Slednje (Basel Committee on Banking Supervision, 2009, str. 3) pravi, da mora biti pokritje jasno opredeljeno z zakonom, ustrezno ureditvijo ali predpisom. Natančno mora biti določeno, kaj se uvršča med zavarovane vloge in do kje sega raven pokritja. Zaščiteni mora biti večina vlagateljev in prisotna skladnost z ostalimi značilnostmi sistema za jamstvo. V primeru prehoda države s sistema neomejenega kritja v sistem omejenega kritja mora biti sprememba izvedena kolikor hitro dopuščajo pogoji v tisti državi. Neomejeno jamstvo v primeru nedoločenega trajanja vodi v nastanek moralnega hazarda. Snovalci ekonomske politike morajo biti posebej pozorni na obnašanje javnosti in pričakovanja v prehodnem obdobju.

Sistem za jamstvo vlog mora imeti na voljo dovolj mehanizmov financiranja, da je zmožen zagotoviti takojšnjo povrnitev sredstev vlagateljem. To vključuje tudi možnost dodatne zagotovitve sredstev za likvidnostne namene, ko se le-ta potrebujejo (Basel Committee on Banking Supervision, 2009, str. 4).

Za depozitne sisteme, ki so lahko financirani vnaprej, naknadno ali hibridno in uporabljajo tveganju prilagojene prispevke, velja, da mora biti višina vplačanih premij jasno določena za vse člane sistema za jamstvo. Prav tako mora biti na voljo dovolj sredstev, da se v primeru sprememb višina premije za tveganje prilagodi v najkrajšem možnem času.

5 IDEJA O VSEEVROPSKEM SISTEMU ZAJAMČENIH VLOG

Nedavna finančna kriza je pokazala na pomembnost sistemov zajamčenih vlog, saj kot sestavni element varovalnih finančnih mrež vplivajo na ohranjanje zaupanja vlagateljev. Nestabilnost finančnega sektorja je poudarila predvsem potrebo po večji usklajenosti nacionalnih sistemov za jamstvo vlog (European Central Bank, 2009, str. 6). V krizi je prišlo do spoznanja, da je skrb za jamstvo vlog v okviru 40 različnih institucij preveč razpršena, nepregledna in neučinkovita, saj niso bile sposobne opraviti svojega poslanstva.

V preteklosti so bile izvedene številne študije za vzpostavitev vseevropskega sistema zajamčenih vlog. Ko je Evropska komisija leta 2006 izdala poročilo v zvezi s pregledom direktive 94/19/ES, se je opredelila tudi do ustanovitve vseevropskega sistema zajamčenih

⁹ Ang. Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)

¹⁰ Ang. International Association of Deposit Insurers (IADI)

vlog. Zamisel o razvoju skupnega sistema so takrat zavrnile skoraj vse države članice, nekatere pa so se strinjale z vzpostavitvijo regionalnega sistema zajamčenih vlog (Evropska komisija, 2006, str. 7).

5.1 USKLADITEV NA PODROČJU ZNESKA POKRITJA IN MEHANIZMOV FINANCIRANJA

Pregled Direktive 94/19/ES v marcu 2009 je pokazal na problem razdrobljenosti sistemov zajamčenih shem, saj je bilo v EU 40 shem v 27 državah članicah. Taka razpršenost povzroča razlike v načinih jamstva in finančnih virih, zato se lahko nekatere bolje spopadajo s pretresi na finančnih trgih kot druge.

Za vlagatelje se pojavlja problem takrat, ko imajo vloge pri podružnici banke v drugi državi članici EU, ki ima drugačno jamstveno shemo. Najpomembnejša je razlika na področju zneska pokritja. Različnost shem pomeni, da so sistemi zajamčenih vlog z manj obsežnimi sredstvi oz. pokritjem bolj izpostavljeni tveganjem kakor sheme z višjimi sredstvi. Trenutno med posameznimi nacionalnimi sistemi ni solidarnosti, ponekod pa tudi ne med sistemi znotraj iste države. V primeru nezadostnih sredstev jamstvene sheme breme njihove zagotovitve finančnih sredstev nosijo davkoplačevalci (European Commission, 2009b, str. 11).

Možni načini oblikovanja vseevropske jamstvene sheme v prihodnosti so po mnenju Komisije (2009b, str. 12) naslednji:

- ena institucija/subjekt, ki bi nadomestila obstoječe nacionalne sheme;
- sistem zajamčenih vlog, ki bi dopolnjeval obstoječe sisteme, če bi le-ti to potrebovali (t.i. »28. režim«);
- evropski sistem zajamčenih vlog, ki bi predstavljal omrežje shem v državah članicah, ki si zagotavljajo skupno pomoč, če jo katera država članica potrebuje, npr. z medsebojnimi posojili.

Strokovna javnost, ki je s svojimi prispevki sodelovala pri pregledu Direktive 94/19/ES in podpira uvedbo vseevropskega sistema jamstva, daje prednost omrežju shem oz. evropskemu sistemu zajamčenih vlog. Zagovorniki enotne sheme zagovarjajo njeno enostavnost in učinkovitost v primeru z ostalima dvema oblikama. Mnenja v prid vzpostavitvi ene institucije, ki bi nadomestila obstoječe nacionalne sheme, pravijo, da bi bilo potrebno uvesti bančni nadzor na ravni EU in jasno določena pravila delitve bremena med državami članicami. Nasprotno pa so možne kršitve načela subsidiarnosti in sorazmernosti ter porast moralnega tveganja v takih sistemih, saj bi za slabosti bančnega nadzora v določenih državah članicah morale plačati banke iz ostalih držav članic. Nasprotniki pa pravijo, da je vzpostavitev omrežja shem ali 28. režima lažja in predstavlja prvi korak k postopnemu uvajanju enotne sheme (European Commission, 2009c, str. 4). Vzpostavitev evropskega sistema zajamčenih vlog tako predstavlja najlažjo možnost vzpostavitve skupnega sistema, saj nacionalnih

sistemov jamstva ne bi bilo potrebno pravno spremeniti. Dodatno prednost predstavlja možnost medsebojnih posojil med sistemi, saj se s tem povečuje zaupanje v finančni sektor.

Strokovnjaki na področju jamstvenih shem so aprila 2009 omenili tudi možnost vzpostavitve mešanega sistema, ki bi vseboval vseevropsko jamstveno shemo in nacionalne sisteme. Pri tem bi sistem na ravni celotne EU obsegal določen delež depozitov (npr. 25 %), nacionalni sistemi pa preostanek. Popolna uskladitev shem naenkrat ne bi bila potrebna, ampak bi se oblikovala skozi daljše časovno obdobje, ko bi se lahko spreminjal tudi odstotek pokritih depozitov skupne sheme.

Možnosti potencialnega obsega zajamčenih vlog v vseevropskem sistemu so tri (European Commission, 2009b, str. 12):

- vse banke prispevajo k oblikovanju skupnega sistema;
- prispevajo samo velike banke, ki delujejo čezmejno v ostalih državah članicah;
- prispevajo vse banke, ki poslujejo neposredno ali preko podružnic v državah članicah.

Največjo podporo ima sistem, ki bi vključeval širitev na vse banke, saj bi se tako lahko odpravilo izkrivljanje konkurence in destabilizacija nacionalnih shem.

5.2 IZBOLJŠANJE SODELOVANJA IN KOORDINACIJE

V okviru revizije finančnega nadzora v EU je postalo bolj in bolj očitno, da je potrebno izboljšati sodelovanje nadzornikov nad bankami, ki med seboj poslujejo preko meja držav članic. Ker bančni nadzorniki odločijo o tem, ali naj se zaradi propada banke aktivira sistem za jamstvo vlog, razdrobljenost sistemov zavira hitro sprejemanje odločitev s strani nadzornih organov, ki bi bile v interesu vseh vlagateljev in bi vključevale tudi možen vpliv na finančno stabilnost vseh držav članic. Trenutna različnost shem negativno vpliva na reševanje situacij, povezanih s čezmejnimi bančništvom, saj je podružnice bank v različnih državah potrebno obravnavati ločeno, pri čemer imajo lahko nekateri upniki zaradi razlik v sistemih jamstva prednost pred drugimi.

Pred sklenitvijo odločitev o oblikovanju vseevropskega sistema jamstvenih shem, ki bi prinesel predvsem dolgoročne prednosti, bo vsekakor potrebna temeljita analiza glavnih značilnosti sistema, predvsem glede stopnje pokritja, delovanja in mehanizmov financiranja.

SKLEP

Nedavna finančna kriza je prizadela tako realno gospodarstvo kot tudi finančni sektor povsod po svetu. Velike evropske banke s čezmejno aktivnostjo so se soočile s težavnostjo poslovanja v spremenjenih razmerah. Izkazalo se je, da ureditev sistemov za jamstvo bančnih vlog ni optimalna. Kot odgovor na krizo so si finančni ministri držav članic Evropske unije (ECOFIN) 7. oktobra 2008 zadali ohranjanje zaupanja vlagateljev in ustrezno delovanje

bančnega sektorja. Dogovorili so se, da se morajo sprejeti vsi potrebni ukrepi za zaščito depozitov posameznih varčevalcev.

V diplomskem delu sem skušala bralcu predstaviti ukrepe, ki so jih na področju jamstva sprejele posamezne države članice EU, pri čemer sem se omejila na znesek pokritja in načine financiranja. Prejšnji zneski pokritja so se gibal med 8.597 EUR (Latvija) in 103.291 EUR (Italija), po pozivu ECOFINA pa so se države večinoma odločale med zneski pokritja 50.000 EUR, 100.000 EUR in neomejenim pokritjem. Te spremembe so predstavljale glavni element preprečevanja izgube zaupanja v finančni sistem.

Pozornost so vzbudile zlasti države, ki so uvedle neomejeno jamstvo. Med njimi je bila tudi Slovenija. V prihodnosti se bo pokazalo, ali je lahko ukinitve neomejenega jamstva brez posledic. Možno je, da se potem, ko država enkrat že vzpostavi neomejeno jamstvo, pojavi prepričanje, da bodo podobne garancije vedno na voljo v kriznih situacijah. Ta argument ni omejen samo na državno zagotovljene garancije, ampak se nanaša tudi splošne reševalne finančne ukrepe (problem »prevelik, da bi lahko propadel«).

Na področju mehanizmov financiranja sistemov zajamčenih vlog so bile uvedene bistveno manjše spremembe kot pri znesku pokritja. Veliko držav v EU je povečalo prispevke na podlagi tveganja ali uvedlo financiranje, ki med sabo prepleta ex-ante in ex-post način.

Spremembe v sistemih za jamstvo vlog so dobile tudi pravno podlago. Marca 2009 je bila sprejeta nova direktiva, ki je določila, da morajo države članice EU do 31. decembra 2010 zagotoviti kritje celotnih vlog do višine 100.000 EUR.

Neusklajeni ukrepi držav članic EU na področju jamstva so izpostavili potrebo po usklajenem delovanju zlasti v kriznih časih, zato se izvajajo se različne analize o možnih načinih oblikovanja vseevropskega sistema zajamčenih vlog. Vsem je skupna pričakovana uskladitev na področjih zneska pokritja in mehanizmov financiranja. Pomemben izziv za bančni sektor v prihodnosti predstavlja tudi povečanje vedenja o koristih, značilnostih in omejitvah jamstva. Informiranost vlagateljev in strokovne javnosti je ključna pri preprečevanju navalov na banke. Nujna je ustrezna koordinacija pri mednarodnem bančništvu, obenem pa je potrebno urediti režime za zgodnje odkrivanje in reševanje problematičnih bank.

LITERATURA IN VIRI

1. Banka Slovenije. (2010). Najdeno 5. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.bsi.si/jamstvo-vlog.asp?MapaId=150>
2. Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) & International Association of Deposit Insurers (IADI). (2009, junij). *Core Principles for Effective Deposit Insurance Systems* - final paper. Najdeno 29. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.bis.org/publ/bcbs156.pdf?noframes=1>
3. Buitier, W. & Silbert, A. (2008, oktober). The Icelandic banking crisis and what to do about it: The lender of last resort theory of optimal currency areas. Centre for Economic Policy Research. Policy Insight, 26.
4. Chan, Y.-S., Greenbaum, S. I. & Thakor, A. V. (1992, marec). Is Fairly Priced Deposit Insurance Possible? *The Journal of Finance*, 1 (40), 227–245.
5. Council of the European Union. (2008, 7. oktober). *Immediate responses to financial turmoil, Council Conclusions - Ecofin Council of 7 October 2008*. Najdeno 15. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/misc/103202.pdf
6. Demirgüç-Kunt, A., Huizinga, H. (2004). Market discipline and deposit insurance. *Journal of Monetary Economics*, 51, 375–399.
7. Demirgüç-Kunt, A., Karacaovali, B. & Laeven, L. (2005, april). Deposit Insurance around the World: A Comprehensive Database. World Bank Policy Research Working Paper 3628. Najdeno 29. maja 2010 na spletnem naslovu http://siteresources.worldbank.org/INTRES/Resources/469232-1107449512766/DepositInsuranceDatabasePaper_DKL.pdf
8. Diamond, D. & Dybvig, P. (1983). Bank runs, deposit insurance, and liquidity. *Journal of Political Economy*, 91, 401–419.
9. Direktiva 2009/14/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o spremembah Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog glede stopnje kritja in rokov za izplačilo. (2009). *Uradni list Evropskih skupnosti*, št. 68/3.
10. Direktiva 94/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 1994 o sistemih zajamčenih vlog. (1994). *Uradni list Evropskih skupnost*, št. 135/5.
11. European Central Bank. (2009, avgust). *The Eurosystem's Stance on the Commission's Consultation Document on the Review of Directive 94/19/ES on Deposit-Guarantee Schemes*. Najdeno 2. junija 2010 na spletnem naslovu <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/eurosystemsstanceoncommissionsconsultationondepositguaranteeschemes200908en.pdf>
12. European Commission, Joint Research Centre (2007, februar). *Scenario Analysis: Estimating the effects of changing the funding mechanisms of EU Deposit Guarantee Schemes*. Najdeno 15. maja 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/guarantee/final_report_en.pdf

13. European Commission, Joint Research Centre. (2008, maj). *Investigating the efficiency of EU Deposit Guarantee Schemes*. Najdeno 15. maja 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/guarantee/deposit/report_en.pdf
14. European Commission. (2008, 14. oktober). *State aid: Overview of national rescue measures and deposit guarantee schemes*. Najdeno 29. maja 2010 na spletnem naslovu <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/08/619&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
15. European Commission. (2009a, 27. april). *Draft Minutes: Informal Experts Roundtable on Deposit Guarantee Schemes on 31 March 2009 in Brussels*. Najdeno 3. junija 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/guarantee/roundtable-minutes_en.pdf
16. European Commission. (2009b, maj). *Consultation Document: Review of Directive 94/19/EC on Deposit-Guarantee Schemes (DGS)*. Najdeno 3. junija 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2009/deposit_guarantee_schemes/consultation_dgs_2009_en.pdf
17. European Commission. (2009c, 27. avgust). *Review of Directive 94/19/EC on Deposit Guarantee Schemes: Summary of the results of the public consultation in spring/summer 2009*. Najdeno 4. junija 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2009/deposit_guarantee_schemes/summary_en.pdf
18. European Forum of Deposit Insurers (EFDI). (2009, 17. julij). *Response of the EU Committee of the European Forum of Deposit Insurers to the European Commission Consultation Document: Review of Directive 94/19/EC*. Najdeno 3. junija 2010 na spletnem naslovu www.efdi.net/scarica.aspx?id=133&Types=DOCUMENTS
19. Evropska komisija. (2006, 27. november). *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu v zvezi s pregledom Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog*. Bruselj: Evropska komisija.
20. Ingvar Örn Ingvarsson. (2009, 30. junij). *Power and Interests in International Relations: Why the People of Iceland went from Desire to Despair*. Aalborg: Aalborg University.
21. International Association of Deposit Insurers. (2009, 6. maj). *Funding of Deposit Insurance Systems*. Research and Guidance Committee International Association of Deposit Insurers. Basel: Bank For International Settlements, 2009.
22. Majcen, V. (2001a). Raven in obseg jamstva za vloge v evropskih bankah. *Bančni vestnik*, 50 (4), 12–17.
23. Majcen, V. (2001b). Sistemi jamstva za vloge se razlikujejo. *Bančni vestnik*, 50 (6), 2–7.
24. Mnenje Evropske centralne banke z dne 18. novembra 2008 na zahtevo Sveta Evropske unije o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 94/19/ES o sistemih zajamčenih vlog glede stopnje kritja in zamude pri izplačilu. (2008). *Uradni list Evropske unije*, št. 2008/C 314/01.

25. *Povečanje zaščite vlagateljev*. (2008, 15. oktober). Evropska komisija. Najdeno 15. maja 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/guarantee/citsum_sl.pdf
26. Saunders, A. (2006). *Financial Institutions Management* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
27. Schich, S. (2008a). Financial turbulence: Some Lessons Regarding Deposit Insurance. *OECD Financial Market Trends*. Najdeno 3. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/dataoecd/32/54/41420525.pdf>
28. Schich, S. (2008b). Financial Crisis: Deposit Insurance and Related Financial Safety Net Aspects. *OECD Financial Market Trends*. Najdeno 3. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/dataoecd/36/48/41894959.pdf>
29. Schich, S. (2009a, 25. maj). Challenges associated with the expansion of deposit insurance coverage during fall 2008. *Economics: The Open-Access, Open-Assessment E-Journal*, Vol. 3, 2009□20. Najdeno 17. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.economics-ejournal.org/economics/journalarticles/2009-20>
30. Schich, S. (2009b). Expanded Government guarantees for Bank Liabilities: Selected Issues. *OECD Financial Market Trends*. Najdeno 22. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/dataoecd/29/35/42779438.pdf>

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Izvzete vloge Direktive 94/19/ES

Priloga 2: Tabela značilnosti sistemov za jamstvo vlog pred in po spremembah zaradi finančne krize v po posameznih državah članicah EU

Priloga 1: Izvzete vloge Direktive 94/19/ES

1. Vloge finančnih institucij, kakor so opredeljene v členu 1(6) Direktive 89/646/EGS
2. Vloge zavarovalnic
3. Vloge državnih in centralnih upravnih organov
4. Vloge deželnih, regionalnih, lokalnih in občinskih organov
5. Vloge kolektivnih naložbenih podjetij
6. Vloge pokojninskih in rentnih skladov
7. Vloge članov uprave kreditnih institucij, vodstva, članov z osebnim jamstvom, lastnikov najmanj 5 % kapitala kreditne institucije, oseb, odgovornih za opravljanje zakonsko predpisane revizije računovodskih listin kreditne institucije, in vlagateljev s podobnim statusom v druge družbe iste skupine
8. Vloge bližnjih sorodnikov in tretjih, ki delajo za račun vlagateljev, navedenih pod 7.
9. Vloge drugih družb iste skupine
10. Vloge, ki se ne glasijo na ime
11. Vloge, za katere je kreditna institucija vlagatelju odobrila obrestne mere in finančne ugodnosti na individualni podlagi, ki so prispevale k poslabšanju njenega finančnega položaja
12. Dolžniški vrednostni papirji kreditne institucije ter obveznosti iz lastnih akceptov in menic
13. Vloge v drugih valutah razen: tistih v državah članicah in v ekujih
14. Vloge družb, ki jim zaradi velikosti ni dovoljeno sestaviti skrajšane bilance stanja po členu 11 Četrte direktive Sveta (78/660/EGS) z dne 25. julija 1978 na podlagi člena 54(3)(g) Pogodbe o letnih računovodskih izkazih družb nekaterih pravnih oblik (1)

Priloga 2: Tabela značilnosti sistemov za jamstvo vlog pred in po spremembah zaradi finančne krize v po posameznih državah članicah EU

Država	Ustanovitve sistema	Vrsta jamstva	Znesek pokritja pred krizo	Sklad, odgovoren za izplačilo	Znesek pokritja po pozivu ECOFINA	Sozavarovanje	Datum spremembe/ Ukinitve spremembe
Avstrija	1979	Ex-ante	20.000 €	Deposit Guarantee Fund	Neomejeno	Ne	Jan.2010/ Jan.2011
Belgija	1998	Ex-ante	20.000 €	Deposit and Financial Instrument Protection Fund	100.000 €	Ne	Okt.2008/ Okt.2011
Bolgarija	1996	Ex-ante	20.425 €	Bulgarian Deposit Insurance Fund	51.129 €	Ne	Okt.2008/ ni določeno
Ciper	2000	Ex-ante	20.000 €	Deposit Protection Fund	100.000 €	Ne	Okt.2008/ ni določeno
Češka	1994	Ex-ante	25.000 €	Deposit Insurance Fund	50.000 €	Odpravljeno	Okt.2008/ ni določeno
Danska	1987	Ex-ante	40.329 €	Deposit Guarantee Fund of Denmark	Neomejeno	Ne	Okt.2008/ Sep.2010
Estonija	1998	Ex-ante	20.000 €	The Guarantee Fund	50.000 €	Ne	Okt.2008/ ni določeno
Finska	1969	Ex-ante	25.000 €	Deposit Guarantee Fund	50.000 €	Ne	Okt.2008/ Dec.2009
Francija	1980	Ex-ante	70.000 €	Fonds de Garantie des Dépôts	70.000 €	Ne	Višina pokritja se ni spremenila
Grčija	1995	Ex-ante	20.000 €	The Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund	100.000 €	Ne	Okt.2008/ Dec.2011
Irska	1989	Ex-ante	20.000 €	Guarantee Fund for Depositors	Neomejeno	Odpravljeno	Sep.2008/ Sep.2010
Italija	1987	Ex-post	103.291 €	Italy's Interbank Deposit Protection Fund	103.291 €	Ne	Višina pokritja se ni spremenila

se nadaljuje

nadaljevanje

Latvija	1998	Ex-ante	8.597 €	Latvian Deposit Guarantee Fund	50.000 €	Ne	Okt.2008/ ni določeno
Litva	1996	Ex-ante	22.000 €	State Company Deposit and Investment Insurance	100.000 €	Odpravljeno	Nov.2008/ Nov.2009
Luksemburg	1989	Ex-ante	20.000 €	Deposit Guarantee Association Luxembourg	100.000 €	Odpravljeno	Okt.2008/ Okt.2009
Madžarska	1993	Ex-post	26.651 €	National Deposit Fund of Hungary	50.000 €	Odpravljeno	Okt.2008/ ni določeno
Malta	2003	Ex-ante in ex-post	20.000 €	The Deposit and Investor Compensation Schemes	100.000 €	Odpravljeno	Avg.2009/ ni določeno
Nemčija	1966	Ex-ante	20.000 €	Deposit Guarantee Scheme	Neomejeno	Ne	Okt.2008/ ni določeno
Nizozemska	1978	Ex-post	40.000 €	Deposit Guarantee Scheme	100.000 €	Odpravljeno	Okt.2008/ ni določeno
Poljska	1995	Ex-ante	22.500 €	Bank Guarantee Fund	50.000 €	Odpravljeno	Okt.2008/ ni določeno
Portugalska	1992	Ex-ante	25.000 €	The Deposit Guarantee Fund	100.000 €	Ne	Okt.2008/ Dec.2011
Romunija	1996	Ex-ante	20.000 €	Deposit Guarantee Fund in the Banking System	50.000 €	Ne	Okt.2008/ ni določeno
Slovaška	1996	Ex-ante	20.000 €	Deposit Protection Fund	Neomejeno	Odpravljeno	Okt.2008/ ni določeno
Slovenija	2001	Ex-post	22.000 €	Deposit Guarantee Scheme	Neomejeno	Ne	Nov.2008/ Dec.2010
Španija	1977- 1982	Ex-ante	20.000 €	Spanish System of Deposits Guarantee Funds	100.000 €	Ne	Okt.2008/ ni določeno
Švedska	1996	Ex-ante	25.000 €	Swedish National Debt Office	50.000 €	Ne	Okt.2008/ ni določeno

se nadaljuje

nadaljevanje

Velika Britanija	1982	Ex-post	44.961 €	Financial Services Compensation Scheme	57.000 €	Ne	Okt.2008/ni določeno
-------------------------	------	---------	----------	--	----------	----	----------------------

Opombe k tabeli: V **Avstriji** je neomejeno kritje veljalo do decembra 2009, od takrat naprej velja za fizične osebe jamstvo do višine 100.000 €. Vloge pravnih oseb so zavarovane do višine 50.000 €, od januarja 2011 pa se bo kritje povečalo na 100.000 €. V **Belgiji, Grčiji, Sloveniji, Veliki Britaniji**, na **Cipru, Malti** in na **Danskem** so zavarovane neto vloge vlagateljev. Neto vloga pomeni, da se vloga posameznega vlagatelja zmanjša za njegove obveznosti do te iste banke. Na **Danskem** se bo po 1. oktobru 2010 kritje povečalo na 100.000 €. Na **Irskem** se bo po 1. oktobru 2010 kritje povečalo na 100.000 €. V **Nemčiji** bo po 31. decembru 2010 pokritje v višini 100.000 €. V **Romuniji** je bil znesek pokritja 50.000 € sprva postavljen le za fizične osebe, junija 2009 pa jamstvo 50.000 € velja tudi za pravne osebe. Na **Slovaškem** neomejeno jamstvo velja za fizične osebe in le nekatere kategorije pravnih oseb. Zakon o bančništvu zaenkrat določa, da bo v **Sloveniji** po 31. 12. 2010 pokritje do višine 50.000 € neto vloge posameznega vlagatelja. Pred koncem leta pa se pričakuje dvig na 100.000 €.

Viri: S. Schich, Financial Crisis: Deposit Insurance and Related Financial Safety Net Aspects, 2008, str. 37–39; A. Demirgüç-Kunt, B. Karacaovali & L. Laeven, Deposit Insurance around the World: A Comprehensive Database, 2005, str. 31–76; lastna analiza.